

Hvordan skal vi forstå Olgerdiget?

Olgerdiget kan bedst forstås, hvis man sammenligner det med et andet, stort forsvarsanlæg, nemlig romernes *Limes*. Limes blev opført langs grænsen til de germanske stammers områder i en tid, hvor germanernes pres på romernes bastioner i grænselandet langs Rhinen blev for stort.

Romerne begyndte at bygge Limes allerede i det 1. århundrede e.Kr., men det var først i 200-tallet, at Limes blev forsynet med palisade, voldgrav og vold. På det tidspunkt havde anglernes Olgerdige imidlertid mistet sin betydning og blev ikke længere holdt vedlige.

Tilflugtsvold for angelske bosættere

I Limes står den høje palisade af træ yderst, det vil sige ud mod dem, romerne ville forsvare sig mod. Bag palisaden løber en grav og inderst en vold. Romernes bueskytter kunne dermed stå på volden og affyre deres pile hen over palisaden mod angribende fjender.

I modsætning til Limes havde Olgerdiget ikke vagttårne, men alligevel er det sandsynligt, at vi skal se Olgerdiget som et anlæg, der fungerede på samme måde som Limes.

Olgerdiget har efter alt at dømme også været vendt mod nord og fungeret som et tilflugtsværn. I tilfælde af konflikt kunne anglere, der havde bosat sig nordpå i varinernes område, søge tilbage i sikkerhed bag anlægget.

Konflikter om grænseland er universelle

Fjendtlig overtagelse af land gennem bosættelser, eller som det hedder i militærprog: annektering, er en erobringsteknik, der op gennem tiden er brugt af nationer i konflikter om grænseland.

Kort sagt opfordrer en magthaver sin befolkning til at bosætte sig i nabolandets del af grænselandet, så der etableres en ny befolkningsgruppe i nabolandet. I begyndelsen vil gruppen være i mindretal, men med tiden kan den komme til at udgøre et flertal, så området reelt er kulturelt indlemmet.

Eksempler fra nyere tid på denne erobringsteknik ses blandt andet i Balkan, Baltikum, Hong Kong, Palæstina, Tibet, Østlige Ukraine og Krim.

Kampen om Sønderjylland

Her i vort eget grænseland har en lignende taktik været anvendt. Den preussiske stat overtog Slesvig ved fredsslutningen i 1864 og indførte en treårig, tysk værnepligt. Den tvungne militærtjeneste fik mange unge, danske mænd til at forlade landsdelen.

I landområderne opkøbte den prøjsiske stat store landbrug og forpagtede dem ud til tyske landmænd, der var aktive i den tyske bevægelse. Domænegårdene, som de blev kaldt, var mønsterlandbrug, der udelukkende havde tyske medarbejdere.

Indenfor post-, skole- og jernbanevæsen var mange af de ansatte fra Syd- og Midtjylland, hvilket medførte en generel fortyskning. Fra 1870 til 1880 skiftede hovedsproget på skoleområdet gradvist fra dansk til tysk. Fra 1888 undervistes ikke længere i dansk i skolerne.

Analogien til det, der skete med etableringen af Olgerdiget og anglernes ekspansion mod nord i 1. årh. e.Kr., er nærliggende.

Alt eller intet

I Jernalderen medførte annekteringsprocesser lejlighedsvis stridigheder. I sådanne tilfælde kunne bosætterne på den anden side af grænsen få brug for at søge tilbage i sikkerhed bag grænsevolden.

Germanske stammers stridigheder om ret til landområder er beskrevet af den romerske filosof Seneca i 1. århundrede e.Kr. Seneca fortæller, hvordan en strid mellem stammerne kun kunne ende på én ud af tre måder:

Enten kunne den besejrede overgive sig til sejrherren, glide ind i hans stamme og blive en del af den. Han ville så være integreret. Eller også kunne han kæmpe til døden, hans stamme ville blive udsløjet og territoriet blive overtaget af sejrherren. I dag ville vi kalde det etnisk udrensning. En tredje mulighed var, at den besejrede kunne drage bort og overlade sit territorium til sejrherren. Så ville der være tale om migration.